

Крючко Н. І.,
суддя Ленінського районного суду м. Полтави

УДК 343.1

СУДОВА ВЛАДА ТА ІНВЕСТИЦІЙНА ПРИВАБЛИВІСТЬ УКРАЇНИ: ДО ПОСТАНОВКИ ПИТАННЯ

У статті автор спробувала сформулювати постановку питання щодо становлення інвестиційної привабливості України через призму судового захисту. Встановлено, що дослідження, пов'язані з інвестиціями, інвестиційною привабливістю та створенням сприятливого інвестиційного клімату, передусім були предметом вивчення науковців у сфері фінансів, економіки, менеджменту, банківської справи, а юридичною наукою системно не досліджувалися. Але останніми роками простежується така тенденція, що судову систему досліджують з погляду інвестиційної привабливості нашої країни для іноземних інвесторів.

Робиться висновок, що на результативність залучення довгострокових продуктивних інвестицій грошових коштів, творчої енергії, фізичних та духовних сил на території нашої країни впливають такі побоювання суб'єктів-можливих інвесторів, як висока імовірність неочікуваних перешкод з боку компетентних органів держави, високий рівень можливих ризиків (пов'язаний із нестабільною ситуацією у нашій країні), порушення прав людей та бізнесу тощо. Усе це посилюється і занадто низьким рівнем довіри громадян та міжнародної спільноти до судової та правоохоронної (правозахисної) системи, невпевненість у захисті своєї власності та майбутніх інвестицій тощо.

У роботі авторкою проаналізовано взаємозв'язок та місце судової влади у системі комплексних заходів щодо підвищення інвестиційної привабливості України. На базі вивчення міжнародно-правових стандартів, аналізу доповідей міжнародних організацій та експертів, аналізу організаційно-правових проблем судової влади в Україні встановлено, що лише ефективно діюча судова система може бути одним із шляхів залучення потенційних інвестицій у розвиток нашої державності. Аргументовано, що векторами удосконалення судової влади для підвищення інвестиційної привабливості України мають бути становлення довіри міжнародної спільноти до судової системи України (шляхом становлення принципу взаємної довіри між судовими системами), становлення довіри громадян України до судової влади, викорінення корупційної складової у діяльності судових органів та виконання Україною міжнародних зобов'язань у сфері захисту прав людини.

Проаналізовано напрями становлення взаємної довіри між судовими системами, серед яких запропоновано виділяти: 1) модернізацію судової політики, яка передбачає становлення судової влади як механізму узгодження приватних та суспільних інтересів, в тому числі й транснаціональних; 2) взаємне визнання судових рішень; 3) становлення єдиного правового простору шляхом глобалізації та інформатизації судової влади; 4) поетапний розвиток

європейської судової культури, заснованої на різноманітності правових систем та єдності через європейське право.

Доведено, що становлення інвестиційної привабливості України для іноземних партнерів та потенційних інвесторів є вкрай важливим, а судова влада спроможна стати гідною гарантією в механізмі захисту прав інвесторів за умови подолання зазначених організаційно-правових проблем.

Ключові слова: *судова влада, судова система, довіра до суду, авторитет суду, інвестиційна привабливість.*

Відповідно до суспільних очікувань судова влада шляхом ефективного виконання своїх функцій має відображати прагнення України бути справжньою демократичною та правовою державою. Реформування судової системи згідно з європейськими стандартами, оновлення суддівського корпусу шляхом проведення прозорої конкурсної процедури добору суддів, відновлення довіри громадян до судової гілки влади, підвищення авторитету та іміджу судової влади у суспільстві – одні із основних завдань, що стоять перед владою, спрямовані на становлення інвестиційної привабливості України для світового співтовариства.

Необхідно зазначити, що дослідження, пов'язані з інвестиціями, інвестиційною привабливістю та створенням сприятливого інвестиційного клімату передусім були предметом вивчення науковців у сфері фінансів, економіки, менеджменту, банківської справи та зовнішньоекономічної діяльності (П. Зачепило, І. Іващук, І. Крупка, А. Пересада, А. Пешко, В. Струніна, Н. Третяк та ін.). Щодо правників, то питання взаємовпливу та взаємозв'язку ефективного функціонування механізму судового захисту та зовнішніх фінансових інвестицій досліджувалися не системно. Наприклад, питання захисту прав інвесторів розглядали такі фахівці, як О. Зельдіна, О. Подцерковний, Д. Притика, О. Хрімлі. У цілому ж ці проблеми досі залишаються не вирішеними та існує необхідність подальшого дослідження цього питання.

Метою статті є аналіз ролі судової влади в механізмі гарантування захисту прав інвесторів, встановлення взаємозв'язку судової влади із системними за-

ходами щодо підвищення інвестиційної привабливості України, а також дослідження організаційно-правових проблем у такій взаємодії.

Конституційна судова реформа, яка має місце в сучасному державному механізмі, має на меті становлення незалежного, вільного від корисливих інтересів, політичних симпатій та ідеологічних уподобань суду. Зумовлене це тим, що лише справедлива, безстороння й неупереджена судова влада може бути важливою гарантією розвитку нашої держави, забезпечення та додержання прав і свобод людини та громадянина відповідно до принципу верховенства права, ефективної боротьби з корупцією, надходження в Україну інвестицій та забезпечення єдиного правового простору.

Останніми роками простежується тенденція, що судову систему досліджують з погляду інвестиційної привабливості нашої країни для іноземних інвесторів. Зазначається, що у сучасному світі розвиток та вдосконалення суспільства, суспільних відносин залежить як від державних, так і приватних інвестицій, як від теоретичних ідей та розробок, так і практичних напрацювань. Проте вважається, що в Україні цей потенціал та інноваційний підхід не реалізовані у повну міру. Однією з причин цього називають некомфортний інвестиційний клімат у нашій державі. Це означає, що суб'єкти, які прагнули б до довгострокових продуктивних інвестицій грошових коштів, творчої енергії, фізичних та духовних сил на території нашої країни, не можуть реалізувати свої бажання через високу ймовірність неочікуваних перешкод, високий рівень можливих ризиків, порушення прав тощо. Усе це посилюється

і занадто низьким рівнем довіри громадян та міжнародної спільноти до судової та правоохоронної (правозахисної) системи, невпевненість у захисті своєї власності та майбутніх інвестицій тощо.

Що стосується становлення довіри міжнародної спільноти до судової влади в окремо взятій країні (і Україна не є винятком), то останнім часом у юридичних колах висловлюється концепція становлення взаємної довіри між судовими системами. Йдеться про наступне. В умовах ліберальної модернізації судової політики, яка передбачає становлення міждержавних судових структур, що забезпечують судовий захист прав людини та вільний глобальний економічний простір, судова влада покликана бути механізмом узгодження приватних та суспільних інтересів, у тому числі й транснаціональних. Питання взаємної довіри між судовими системами було предметом обговорення на форумі Європейської комісії 2013 року, що проводився під егідою зміцнення основ Європейського Союзу і розвитку європейського простору правосуддя для задоволення інтересів громадян та юридичних осіб. Так, комісар Європейського Союзу з питань юстиції Вівіан Редінг пояснила, що по-справжньому європейський простір правосуддя зможе функціонувати лише у випадку зміцнення довіри між судовими системами країн – членів ЄС. Потім у прес-релізі Європейської комісії 2014 року було ще раз наголошено на тому, що взаємна довіра слугує «наріжним каменем» правового співробітництва. Крім того, питання функціонування європейського простору правосуддя у розрізі наявності різних правових систем і традицій

держав-членів сьогодні є одним із найбільш важливих в Європейському Союзі. У зв'язку із чим і виникла необхідність посилення та розвитку принципу взаємної довіри між судовими системами держав¹.

З огляду на те, що Європейський Союз – це форма співробітництва між державами-членами, то взаємна довіра є принципом, котрий описує, легітимує та впорядковує цю співпрацю, грає різну роль на різних рівнях права ЄС. Згідно зі статтею 2 Договору про Європейський Союз він заснований на цінностях поваги людської гідності, свободи, демократії, рівності, правової держави та дотримання прав людини, включаючи права осіб, які належать до меншинств; ці цінності є загальними для держав-членів у рамках суспільства, що характеризується плюралізмом, недискримінацією, терпимістю, справедливістю, солідарністю та рівністю жінок й чоловіків. Відповідно до статті 3 Союз надає своїм громадянам простір свободи, безпеки та правосуддя без внутрішніх кордонів, у рамках якого забезпечується свобода пересування осіб у взаємозв'язку з відповідними заходами з питань контролю зовнішніх кордонів, надання притулку, імміграції, а також запобігання злочинності та боротьби із цим явищем². Уважається, що ці ідеї є презумпцією того, що всі держави-члени поділяють ці цінності ЄС. А це, у свою чергу, може бути реальним лише у тому випадку, якщо робота у цій сфері буде побудована на взаємній довірі і верховенстві права. Більше того, у Конституції ЄС вказано, що взаємна довіра виникає у результаті взаємного визнання судових рішень³.

¹ European Commission presents a framework to safeguard the rule of law in the European Union: // European Commission: press release, Strasbourg, 11.03.2014 <http://europa.eu/rapid/press-release_IP-14-237_en.htm> accessed 06.11.2018; Н Семушкіна, 'Роль принципа взаємного довіри в розвитку общего пространства правосудия в Европейском Союзе' (2016) 3 Вопросы экономики и права 55–58; Совместное коммюнике для Европейского парламента, Совета Европейского Союза, Европейского экономического и социального комитета и Комитета регионов. Пересмотр Европейской политики соседства / Европ. комис.; Верхов. представитель ЕС по иностр. делам и политике безопасности; Брюссель, 18.11.2015 / Europe Union. External Action <https://eeas.europa.eu/sites/eeas/files/joint-communication_review-of-the-enp_ru.pdf> дата обращения 16.11.2018.

² Договор о Европейском Союзе: от 07.02.1992 <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/994_029> дата обращения 16.11.2018.

³ Договір про введення Конституції для Європи – міжнародний договір, що має мати роль конституції Єв-

Рада Європейського Союзу вважає, що пріоритетом на найближчій час має бути фокусування на інтересах та потребах громадян. Завдання полягатиме в забезпеченні поваги основних прав і свобод та недоторканності особи, гарантуючи при цьому безпеку в Європі. Вкрай важливо, щоб правоохоронні заходи, з однієї сторони, і заходи щодо захисту прав особи, верховенства законодавства та міжнародних норм захисту, з іншої сторони, співпрацювали разом в одному напрямі та були взаємно посилені.

Передумовою становлення принципу взаємної довіри між судовими системами є умови глобалізації та інформатизації світу. В цих глобальних умовах обмежується державний суверенітет та розширюються кордони міжнародного права, формується так зване транснаціональне право, яке містить у собі нові правові норми регулювання в системах суспільство-держава, особа-держава, держава-світове суспільство. У цих умовах змінюється соціальний статус судової влади у державі, яка має дотримуватися і норм міжнародного права, активізується діяльність Європейського суду з прав людини. Модернізація судової влади пов'язана також із процесом інформатизації суспільства, в результаті чого змінюються її комунікативні основи, розширюється сфера владних відносин, посилюються гносеологічні, політичні, етичні аспекти судової діяльності.

Для того, щоб принцип взаємного визнання був ефективним, необхідно

зміцнювати взаємну довіру шляхом поетапного розвитку європейської судової культури, заснованої на різноманітності правових систем та єдності завдяки європейському праву. Судові системи країн-членів ЄС повинні працювати разом злагоджено і ефективно відповідно до їх національних правових традицій. Також міжнародними діячами зазначається, що ЄС повинен продовжувати посилювати взаємну довіру в правових системах держав-членів ЄС шляхом встановлення мінімальних прав, необхідних для розвитку принципа взаємного визнання, і шляхом встановлення мінімальних норм, що стосуються визначення кримінальних правопорушень та санкцій, як передбачено Договором про ЄС. Європейський судовий простір має також надавати можливість громадянам захищати свої права у будь-якому місці Союзу за рахунок значного підвищення загальної поінформованості про права та шляхи полегшення доступу до правосуддя. У зв'язку із цим ЄС підкреслює горизонтальну важливість електронної юстиції, яка не зводиться до конкретних сфер права. Вона має бути інтегрована в усі сфери цивільного, кримінального та адміністративного права з метою забезпечення більш широкого доступу до правосуддя та зміцнення співробітництва між адміністративними та судовими органами¹. У цьому контексті Європейська Рада підкреслює необхідність оцінки імплементації цих заходів, а також продовження роботи щодо взаємного визнання². В принципі йдеться

ропейського Союзу та замінити https://ru.wikipedia.org/wiki/%D0%95%D0%B2%D1%80%D0%BE%D0%BF%D0%B5%D0%B9%D1%81%D0%BA%D0%B8%D0%B9_%D1%81%D0%BE%D1%8E%D0%B7 всі попередні установчі акти ЄС. Підписаний у Римі 29 жовтня 2004 року. В силу не вступив. На сьогодні можливість вступу його в силу не розглядається через підписання Ліссабонського договору.

¹ European Commission presents a framework to safeguard the rule of law in the European Union: European Commission: press release, Strasbourg, 11.03.2014 <http://europa.eu/rapid/press-release_IP-14-237_en.htm> accessed 16.11.2018; Совместное коммюнике для Европейского парламента, Совета Европейского Союза, Европейского экономического и социального комитета и Комитета регионов. Пересмотр Европейской политики соседства / Европ. комис.; Верхов. представитель ЕС по иностр. делам и политике безопасности; Брюссель, 18.11.2015 / Europe Union. External Action <https://eeas.europa.eu/sites/eeas/files/joint-communication_review-of-the-enp_ru.pdf> дата обращения 06.11.2018; Н Семушкина, 'Роль принципа взаимного доверия в развитии общего пространства правосудия в Европейском Союзе' (2016) 3 Вопросы экономики и права 55–58.

² The Stockholm Programme – An open and secure Europe serving and protecting citizens <https://ec.europa.eu/anti-trafficking/sites/antitrafficking/files/the_stockholm_programme_-_an_open_and_secure_europe_en_1.pdf> accessed 16.11.2018.

ся про встановлення загальноєвропейських стандартів, які, на думку С. О. Голубока, в міжнародному праві є універсально визнаними нормами, які, з одного боку, становлять собою мінімально допустимий консенсус, а з іншого – є взірцем для інших¹. У свою чергу, Е. Рідел зазначає, що стандарт може бути використаний як синонім норми чи принципу права та відігравати важливу роль разом із традиційною тріадою джерел міжнародного права².

Згідно із проведеним опитуванням більшість громадян Європейського Союзу вважають, що між національними судовими системами є суттєві відмінності в тому, що стосується їх якісних характеристик, ефективності і незалежності, до того ж багато з них не повністю довіряють навіть судовій системі своєї країни. Наприклад, аналізуючи результати другої шкали правосуддя, можна сказати, що суддівська незалежність у таких країнах, як Угорщина, Румунія, Болгарія і Словаччина, оцінюється громадянами ЄС за шкалою 3 з 7. Беручи до уваги таку статистику, можна стверджувати, що довіра, особливо взаємна довіра, може бути досягнута тільки до певного рівня. Тим не менш, не можна не визнати, що у функціонуванні концепту довіри в рамках ЄС досягнутий очевидний прогрес, наприклад, у розвитку співробітництва з цивільних і кримінальних справ у рамках ст. 81 і ст. 82 Договору про функціонування ЄС. Саме по собі визначення рівня взаємної довіри і умов для її досягнення почалося відносно нещодавно, а саме в рамках роботи по першій шкалі правосуддя у 2013 році, адже за її результатами було встановлено, що політика правосуддя в ЄС вимагає реформуван-

ня і що необхідно вчинити якісь дії для зміцнення взаємної довіри³.

В умовах розвитку національного права, процесів конвергенції із міжнародним правом та імплементації міжнародних стандартів значна робота має здійснюватися у напрямку підвищення довіри до судової влади від громадян. Як зазначають у юридичній літературі, підвищити рівень довіри громадян до вітчизняної судової системи одними лише закликами чи окремими законодавчими новелами неможливо. Необхідно провести її модернізацію таким чином, щоб забезпечити поетапне та постійне підвищення якості правосуддя, можливість постійного моніторингу судової практики для прийняття своєчасних організаційних, кадрових, матеріально-технічних заходів розвитку і становлення незалежної та самостійної судової влади⁴.

Проблема легітимності судової влади є вкрай важливою для сучасної судової влади. Так, відомий правник А. Барак стверджує, що найважливішою якістю судді є суспільна довіра до нього, тобто усвідомлення громадськістю того факту, що цей суддя здійснює правосуддя відповідно до права; це та цінність, яку суддя повинен старанно охороняти. Необхідною умовою існування незалежної судової влади є впевненість суспільства у тому, що судова влада прагне до справедливості на основі права; впевненість у тому, що судочинство здійснюється чесно, нейтрально, при рівному ставленні до кожної із сторін і без будь-якого натяку на особисту зацікавленість у результаті процесу; впевненість у високому моральному рівні судочинства. Без цієї суспільної довіри судова влада не буде здатна функціонувати⁵.

¹ С. Голубок, 'Международно-правовые стандарты права на судебную защиту' (2007) 1 *Известия вузов. Правоведение* 112–124.

² E. Riedel, 'Standards and Sources. Farewell to the Exclusivity of the Sources Triad in International Law' (1991) 2(2) *European Journal of International Law* 58–84.

³ Н. Семушкина, 'Роль принципа взаимного доверия в развитии общего пространства правосудия в Европейском Союзе' (2016) 3 *Вопросы экономики и права* 55–58.

⁴ Т. Бочаров і др., *Предложения по совершенствованию судебной системы в Российской Федерации и изменения нормативных актов в целях их реализации* (Москва 2018) 112 <http://enforce.spb.ru/images/Products/reports/Report_Justice_System_Preview.pdf> дата обращения 16.11.2018.

⁵ А. Барак, *Судейское усмотрение*: пер. с англ. (Москва, Норма 1999) 287.

Новою проблемою для становлення довіри до судової влади в Україні є відступ України від окремих міжнародних зобов'язань. Так, у Заяві Верховної Ради України «Про відступ України від окремих зобов'язань, визначених Міжнародним пактом про громадянські і політичні права та Конвенцією про захист прав людини і основоположних свобод» йдеться про те, що Україна у зв'язку із військовим конфліктом, що продовжується на її території, відступила на окремих своїх територіях від деяких зобов'язань, які передбачені Міжнародним пактом про громадянські та політичні права та Конвенцією про захист прав людини і основоположних свобод¹. Йдеться про зобов'язання, що передбачені ч. 3 ст. 2 (гарантувати, що будь-яка особа, чії права і свободи, визнані Пактом, порушені, матиме ефективні засоби правового захисту), ст. 9 (право на свободу та особисту недоторканність), ст. 12 (право на свободу пересування та свободу вибору місця проживання), ст. 14 (рівність перед судами і трибуналами), ст. 17 (ніхто не може бути підданий самоправному чи незаконному втручанням в його особисте чи сімейне життя чи таємницю його кореспонденції, чи незаконним посяганням на його честь і репутацію) Міжнародного пакту про громадянські та політичні права, а також ст. 5 (право на свободу та особисту недоторканність), ст. 6 (право на справедливий суд), ст. 8 (право на повагу до приватного та сімейного життя) і ст. 13 (право на ефективний спосіб правового захисту) Конвенції про захист прав людини та основних свобод.

Суди та інші державні органи, до повноважень яких входить захист прав і законних інтересів громадян, повинні орієнтуватися на те, що Заява про відступ України від зобов'язань не звільняє державу від обов'язку обґрунтувати у випадках оскарження її дій чи бездіяльності розумність і пропорційність уведеного обмеження права людини, його обумовленість легітимною метою, необхідність у демократичному суспільстві та співрозмірність між заходами, які приймаються, та метою, яка при цьому переслідується².

За даними доповіді про ситуацію з дотриманням прав людини в Україні за 2016–2017 роки Верховного Комісару ООН з прав людини, система правосуддя в Україні не є ефективною і повністю підзвітною, до того ж система правосуддя не захищає права людини та не гарантує захист від дискримінації³. У Доповіді Спеціального доповідача ООН з питань позасудових страт, страт без належного судового розгляду та довільних страт щодо його місії в Україні від 2016 року також вказується на необхідність відновлення довіри до судової влади шляхом належного перегляду окремих резонансних справ. Одночасно доповідач вказує, що мають місце залякування суддів⁴.

Наступною проблемою судової влади, що заважає становленню інвестиційної привабливості України, є наявність корупційної складової у діяльності органів судової влади та сталої суспільної думки про тотальну корумпованість суддів. В Україні антикорупційна реформа, за словами її ініціаторів, набирає обер-

¹ Про заяву Верховної Ради України «Про відступ України від окремих зобов'язань, визначених Міжнародним пактом про громадянські і політичні права та Конвенцією про захист прав людини і основоположних свобод»: постановою Верхов. Ради України від 21.05.2015 № 462-VIII <<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/462-19>> дата звернення 16.11.2018.

² Е Уварова, Ю Разметаева і др, *Бизнес и права человека в Украине: пилотный отчет: материалы в рамках круглого стола «Бизнес и права человека: опыт стран V4 и Балтийских стран для Украины»*: І Харьков. междунар. юрид. форум (3–6 октяб. 2017 г., Харьков, Украина) (Харьков, Право 2017) 19–20.

³ Доповідь щодо ситуації з правами людини в Україні 16 листопада 2016 р. – 15 лютого 2017 р. / Упр. Верхов. комісара Орг. Об'єдн. Націй з прав людини <https://www.ohchr.org/Documents/Countries/UA/UARreport17th_UKR.pdf> дата звернення 06.11.2018.

⁴ Lives lost in an accountability vacuum (Ukraine): End of visit statement of the Special Rapporteur on extrajudicial, summary or arbitrary executions' (Kyiv, 18 September 2015) <<https://www.ohchr.org/EN/NewsEvents/Pages/DisplayNews.aspx?NewsID=16460&LangID=E>> accessed 16.11.2018.

тів, нових ракурсів та тенденцій. Так, Міжнародна антикорупційна організація Transparency International оприлюднила результати дослідження «Індекс сприйняття корупції-2018», відповідно до яких Україна має такий показник – 32 бали та 120 місце серед 180 країн. Таким чином Україна здобула ще 2 бали та піднялася на 10 місць (результат за 2017 рік – 30 балів, 130 місце)¹.

На жаль, судді продовжують стверджувати, що на них намагаються чинити тиск високопосадовці-політики, які вимагають виносити рішення на їх користь, незважаючи на матеріали справи². Також є маса публікацій, особливо у соціальних мережах, про те, що вітчизняне правосуддя залежить не тільки від влади, а й від олігархічних фінансових груп, які використовують його у своїх вузькокорпоративних інтересах.

Реалізація антикорупційної політики тісно пов'язана із становленням інвестиційної привабливості України. Одночасно у цьому також вбачається проблема, що Україна недоотримує значну кількість інвестицій. Це якраз обумовлено найбільш негативним ефектом корупційних процесів, що відбуваються в Україні. Причому відбуваються вони не лише у сфері державної влади, а, на жаль, і в сфері бізнесу. Це означає, що відсутність прозорої діяльності бізнесу породжує неможливість вихо-

ду нашої країни на більш високий економічний рівень, неможливість виходу товарів та послуг на нові ринки збуту, неможливість ефективного розвитку малого бізнесу, неможливість розвитку виробництва тощо. Інакше кажучи, необхідно звернути увагу на те, що, з одного боку, потрібне успішне впровадження антикорупційної політики в Україні, а, по друге, така політика має стосуватися не лише державних органів, а й враховувати необхідність викоринення корупції у бізнесі. Більше того, як з'ясувалося із аналізу джерел, тільки відповідальний бізнес готовий сьогодні реалізовувати антикорупційну політику з тим, щоб інтегруватися у європейське товариство³.

З огляду на те, що Україна прагне стати повноцінним членом Європейського Союзу, інтегруватися у розвинуте світове співтовариство, стати справді правовою державою, їй необхідно на цьому шляху вирішити багато проблем як політичного, так і фінансового характеру. Становлення інвестиційної привабливості України для іноземних партнерів та потенційних інвесторів є вкрай важливим у цьому процесі. Так, ситуація ще далека від ідеалу, але судова влада, на нашу думку, спроможна стати важливою гарантією в механізмі захисту прав інвесторів за умови подолання названих та інших організаційно-правових проблем.

REFERENCE LIST

LIST OF LEGAL DOCUMENTS

1. Dogovor o Yevropeyskom Soyuze [European Union Treaty]: ot 07.02.1992 <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/994_029> data obrashcheniya 16.11.2018 (in Russian).
2. Dopovid' shchodo situatsiyi z pravamy lyudyny v Ukraini 16 lystopada 2016 r. – 15 lyutoho 2017 r. [Report on the Situation of Human Rights in Ukraine November 16, 2016 – February 15, 2017]: Conv. Verkhovna to/ Upr. Verkhov. komisara Orh. Ob"yedn. Natsiy z prav lyudyny. 51 s. <https://www.ohchr.org/Documents/Countries/UA/UAReport17th_UKR.pdf> data zvernennya 16.11.2018 (in Ukrainian).
3. Pro zayavu Verkhovnoyi Rady Ukrainy «Pro vidstup Ukrainy vid okremykh zobov'yazan', vyznachenykh Mizhnarodnym paktom pro hromadyans'ki i politychni prava ta Konventsiiyeyu pro zakhyst prav

¹ CPI-2018: Україна знову гірше всіх сусідів, крім Росії [Індекс сприйняття корупції-2018 / Міжнар. антикорупц. орг. Transparency International] // Transparency International <<https://ti-ukraine.org/news/cpi-2018-ukrayina-znovu-girshe-vsikh-okrim-rosiyi/>> accessed 16.11.2018.

² Е Уварова, Ю Разметаева и др., *Бизнес и права человека в Украине: пилотный отчет: материалы в рамках круглого стола «Бизнес и права человека: опыт стран V4 и Балтийских стран для Украины»*: І Харьков. междунар. юрид. форум (Харьков, 3–6 октяб. 2017 г.) (Харьков, Право 2017) 131.

³ Там само. С. 129.

lyudyny i osnovopolozhnykh svobod» [On the statement of the Verkhovna Rada of Ukraine «On the retreat of Ukraine from the separate obligations set forth in the International Covenant on Civil and Political Rights and the Convention for the Protection of Human Rights and Fundamental Freedoms»]: postanova Verkhov. Rady Ukrayiny vid 21.05.2015 r. № 462-VIII <<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/462-19>> data zvernennia 16.11.2018 (in Ukrainian).

4. Sovmestnoye kommyunike dlya Yevropeyskogo parlamenta, Soveta Yevropeyskogo Soyuza, Yevropeyskogo ekonomicheskogo i sotsial'nogo komiteta i Komiteta regionov. Peresmotr Yevropeyskoy politiki sosiedstva: [Joint Communiqué for the European Parliament, the Council of the European Union, the European Economic and Social Committee and the Committee of the Regions. Revision of the European Neighborhood Policy] / Yevrop. komis.; Verkhov. predstavitel' YES po inostr. delam i politike bezopasnosti (Bryussel' 18.11.2015) / EuropeUnion. External Action <https://eeas.europa.eu/sites/eeas/files/joint-communication_review-of-the-enp_ru.pdf> data obrashcheniya 16.11.2018 (in Russian).

5. European Commission presents a framework to safeguard the rule of law in the European Union: press release, Strasbourg, 11 March 2014 / European Commission <http://europa.eu/rapid/press-release_IP-14-237_en.htm> accessed 16.11.2018 (in English).

6. The Stockholm Programme – An open and secure Europe serving and protecting citizens <https://ec.europa.eu/anti-trafficking/sites/antitrafficking/files/the_stockholm_programme_-_an_open_and_secure_europe_en_1.pdf> accessed 16.11.2018 (in English).

7. Lives lost in an accountability vacuum (Ukraine): End of visit statement of the Special Rapporteur on extrajudicial, summary or arbitrary executions, Kyiv, Ukraine, 18 September 2015 <<https://www.ohchr.org/EN/NewsEvents/Pages/DisplayNews.aspx?NewsID=16460&LangID=E>> accessed 16.11.2018 (in English).

BIBLIOGRAPHY

AUTHORED BOOKS

8. Barak A, *Sudeyskoye usmotreniye: per. s angl.* [Judicial discretion] (Moskva, Norma 1999) 364 (in Russian).

9. Bocharov T Yu i dr, *Predlozheniya po sovershenstvovaniyu sudebnoy sistemy v Rossiyskoy Federatsii i izmeneniya normativnykh aktov v tselyakh ikh realizatsii* [Proposals for the improvement of the judicial system in the Russian Federation and changes in regulatory acts in order to implement them] (Moskva, 2018) 112 <http://enforce.spb.ru/images/Products/reports/Report_Justice_System_Preview.pdf> data obrashcheniya 16.11.2018 (in Russian).

ARTICLES

10. Riedel E, 'Standards and Sources. Farewell to the Exclusivity of the Sources Triad in International Law' (1991) 2(2) European Journal of International Law 58–84 (in English).

11. 'CPI-2018: Ukrayina zнову hirshe vsikh susidiv, okrim Rosiyi' [CPI-2018: Ukraine is worse than all neighbors except Russia] Indeks spryynyattya koruptsiyi-2018 / Mizhnar. antykorupts. orh. Transparency International. Transparency International <<https://ti-ukraine.org/news/cpi-2018-ukrayina-znovu-girshe-vsikh-okrim-rosiyi/>> 16.11.2018 (in English).

12. Golubok S A, 'Mezhdunarodno-pravovyye standarty prava na sudebnuyu zashchitu' [International legal standards of the right to judicial protection] (2007) 1 Izvestiya vuzov. Pravovedeniye 112–124 (in Russian).

13. Semushkina N I, 'Rol' printsipa vzaimnogo doveriya v razvitii obshchego prostranstva pravosudiya v Yevropeyskom Soyuze' [The role of the principle of mutual trust in the development of a common space of justice in the European Union] (2016) 3 Voprosy ekonomiki i prava 55–58 (in Russian).

CONFERENCE PAPERS

14. Uvarova Ye, Razmetayeva Yu i dr, 'Biznes i prava cheloveka v Ukraine: pilotnyy otchet' [Business and human rights in Ukraine: a pilot report]: materialy v ramkakh kruglogo stola «Biznes i prava cheloveka: opyt stran V4 i Baltiyskikh stran dlya Ukrainy»: I Khar'kov. mezhdunar. yurid. Forum [«Business and human rights: the experience of the V4 countries and the Baltic countries for Ukraine»: I Kharkov. international legal Forum] (3–6 oktyab. 2017 g., Khar'kov Ukraina) (Khar'kov, Pravo 2017) 132 (in Russian).

Kriuchko N. Judicial power and investment attractiveness of Ukraine: to formulate the question.

In the article the author attempted to formulate a question about the formation of Ukraine's investment attractiveness through the prism of judicial protection. It has been established that studies related to investment, investment attractiveness and the creation of a favorable investment climate were first and foremost studied in the field of finance, economics, management, banking, and legal science was not systematically explored. But in recent years there has been a tendency for the judicial system to be investigated in terms of the investment attractiveness of our country for foreign investors.

It is concluded that the effectiveness of attraction of long-term productive investments of money, creative energy, physical and spiritual forces in our country is influenced by such fears of potential investors as a high probability of unexpected obstacles by the competent authorities of the state, a high level of possible risks linked to an unstable situation in our country), violation of the rights of people and business, etc. All this is compounded by the too low level of trust of citizens and the international community in the judicial and law-enforcement (human rights) system, uncertainty in the protection of their property and future investments, etc.

The author analyzes the relationship and place of the judiciary in the system of complex measures to increase the investment attractiveness of Ukraine. Based on the study of international legal standards, the analysis of the reports of international organizations and experts, an analysis of the organizational and legal problems of the judiciary in Ukraine, it has been established that only an effective judicial system can be one of the ways of attracting potential investments into the development of our statehood.

It is argued that the vectors for improving the judiciary in order to increase the investment attractiveness of Ukraine should be the establishment of international community trust in the judicial system of Ukraine (through the establishment of the principle of mutual trust between judicial systems), the establishment of trust of Ukrainian citizens in the judiciary, elimination of corruption component in the activities of judicial bodies and enforcement Ukraine's international obligations in the field of human rights protection.

Areas of mutual trust between judicial systems are analyzed, among which it is proposed to allocate: 1) modernization of judicial policy, which provides for the formation of judicial power as a mechanism for reconciliation of private and public interests, including transnational ones; 2) mutual recognition of court decisions; 3) formation of a single legal space by means of globalization and informatization of the judiciary; 4) the gradual development of a European judicial culture based on the diversity of legal systems and unity through European law.

It is proved that the formation of Ukraine's investment attractiveness for foreign partners and potential investors is extremely important, and the judiciary is able to become a worthy guarantee in the mechanism of protection of investors' rights, subject to overcoming of the specified organizational and legal problems.

Key words: *judicial power, judicial system, trust in court, authority of court, investment attractiveness.*

Стаття надійшла до редакції журналу 19.11.2018.